

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Náboženská turistika a její možnosti na Moravě
Religious tourism and its possibilities in Moravia

Student: Denisa Kašná
Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Uherské Hradiště 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra managementu

Zadání bakalářské práce

Student:

Denisa Kašná

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6501R006 Ekonomika cestovního ruchu

Téma:

Náboženská turistika a její možnosti na Moravě
Religious Tourism and its Possibilities in Moravia

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické základy cestovního ruchu
 3. Význam náboženského cestovního ruchu a jeho vývoj
 4. Významná centra náboženského cestovního ruchu
 5. Průzkum názorů účastníků cestovního ruchu
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HEŠKOVÁ, Marie et al. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
MAČALA, Pavol, Pavel MAREK a Jiří HANUŠ. *Círky 19. a 20. století ve slovenské a české historiografii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-218-2.
ODEHNAL, František a Markéta KOCIÁNOVÁ. *Poutní místa Moravy a Slezska*. 3. vyd. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2008. ISBN 978-80-86953-27-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Václav Lednický, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma *Náboženská turistika a její možnosti na Moravě* jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů.

V Uherském Hradišti dne 9. 5. 2014

.....
Denisa Kašná

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Václavu Lednickému, CSc. za účinnou metodickou, pedagogickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále děkuji mé rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Teoretické základy cestovního ruchu	9
2.1	Cestovní ruch.....	9
2.2	Subjekty cestovního ruchu	10
2.3	Objekt cestovního ruchu.....	11
2.4	Formy cestovního ruchu.....	11
3	Význam náboženského cestovního ruchu a jeho vývoj	13
3.1	Náboženská turistika	13
3.2	Statistika věřících podle Sčítání lidu 2011	13
3.3	Pout'	14
3.4	Vývoj poutních míst	15
3.4.1	Prameny a studánky	16
3.4.2	Putování a procesí	16
3.4.3	Poutní místa v době barokní.....	16
3.4.4	Poutní místa v době josefinismu a osvícenství.....	17
3.4.5	Poutní místa v 19. století.....	17
3.4.6	Vývoj židovského osídlení.....	17
3.4.7	Nejstarší poutní místa.....	18
4	Vymezení podle církevní administrativy náboženských obcí.....	19
4.1.1	Římskokatolická církev	19
4.1.2	Českobratrská církev evangelická.....	19
4.1.3	Pravoslavná církev	20
4.1.4	Židovská obec	20
5	Poutní místa na Moravě.....	21
5.1	Velehrad	21
5.1.1	Lapidárium	22
5.1.2	Archeoskanzen Modrá.....	22
5.2	Kostel Nanebevzetí P. Marie.....	23
5.3	Svatý Hostýn	23
5.4	Svatý Kopeček u Olomouce	25
5.5	Blatnice.....	25
5.6	Andělská Hora.....	26
5.7	Radhošť	26
5.8	Valašské Klobouky	26
5.9	Telč.....	27
5.10	Osvětimany – Hora sv. Klimenta	27
5.11	Židovské památky	27
5.12	Synagoga v Uherském Hradišti.....	28
5.13	Židovský hřbitov v Uherském Brodě	29
5.14	Židovský hřbitov v Uherském Ostrohu	29
5.15	Hranice na Moravě	30
6	Cestovní kanceláře s nabídkou náboženských zájezdů	31
6.1	CK VeligradTour.....	31
6.2	CK Hladký.....	32

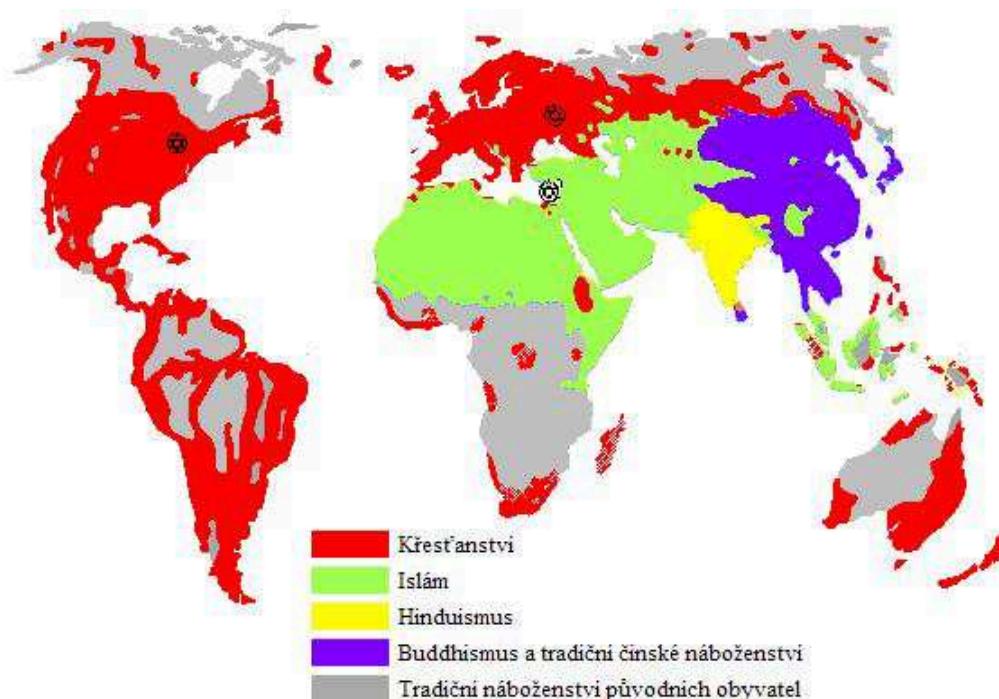
6.3	CK Voma s. r. o.....	32
6.4	CK Miklas Tour	33
6.5	CK Palomino	34
7	Průzkum názorů účastníků cestovního ruchu	36
7.1	Shrnutí průzkumu	41
8	Závěr.....	42
	Seznam použité literatury	43
	Seznam zkratk	46
	Seznam obrázků	47
	Seznam grafů a tabulek	47
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	48
	Seznam příloh.....	49

1 Úvod

Pro svou práci jsem si zvolila téma Náboženská turistika a její možnosti na Moravě. Toto téma jsem si vybrala proto, že je pro mne velmi zajímavé a určitým způsobem blízké. Sama jsem věřící a v mém okolí je náboženství poměrně hodně uznáváno. Myslím si, že v dnešní době je na světě stále velmi mnoho věřících lidí, avšak tento trend postupným časem slábne a spousta lidí věřit přestává.

Náboženská turistika existuje už od nepaměti, kdy se lidé vydávali na poutě po celé Evropě. V prvních stoletích byly poutě především v západní části římské říše, kde se nacházely hroby sv. apoštolů Petra a Pavla. Ve středověku poutníci velmi navštěvovali Španělsko, konkrétně město Santiago de Compostella.

Hluboce poznamenalo dějiny i kulturu. Na světě máme různá náboženství. Z celkového počtu světové populace asi 15% lidí nevyznává žádné náboženství, 4% se staví proti jakémukoliv náboženství. Nejvíce se lidé hlásí ke křesťanství, v těsném závěsu je islám a následuje hinduismus a čínská národní náboženství. Pro lepší přehlednost je tato skutečnost zobrazena na obrázku č. 1.1

Obr. 1.1 Mapa náboženství ve světě [33]

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, v první se věnuji teorii a druhá je zaměřena na praktické šetření. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy cestovního ruchu: cestovní ruch, subjekty cestovního ruchu a formy cestovního ruchu. Dále jsem se snažila

objasnit pojem náboženská turistika a vývoj poutních míst v průběhu staletí. V praktické části jsem provedla průzkum účastníků cestovního ruchu, kde jsem pokládala otázky, např. zda jsou respondenti věřící či někdy navštívili náboženskou památku.

Náboženská turistika má mnoho názvů: např. religiózní CR, církevní CR či náboženská religiózní, církevní turistika. *Hesková (2006) tvrdí, že náboženskou turistiku lze charakterizovat jako součást kulturního cestovního ruchu, spojenou s tradicemi světových náboženství. Jeho nejčastějším projevem jsou poutě a poutnická místa.* [1]

V České republice je nízký počet lidí, kteří se hlásí k jedné církvi. V období let 1991 – 2001 klesl počet věřících o více než 1,2 milionu lidí. Nejvíce občanů v ČR se hlásí k římskokatolické církvi a to především na Moravě. Morava patří ke krajům, kde najdeme bohatou historii v souladu s duchovním životem. Téměř všude můžeme narazit na kostel a kapli. Morava je především spjata s pobytem věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Poutníci sem každoročně míří na pouť na Velehradě či Svatém Hostýně. Ale najdeme zde spoustu dalších krásných náboženských památek, které mají své nezastupitelné místo.

2 Teoretické základy cestovního ruchu

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén. Každoročně představuje pohyb populace za rekreací a poznáním.

Začátek rozvoje cestovního ruchu se datuje do období 19. a 20. století, kdy se cestovní ruch začal formovat ve vyspělých krajinách. *Hesková (2006) tvrdí, že: „Mnozí odborníci jeho prvopočátky spojují s obdobím průmyslové revoluce jako důsledku tehdejších technických, ekonomických a sociálních podmínek. Kromě primární nabídky, tj. přírodních a kulturně-historických podmínek, cestovní ruch totiž vyžaduje i možnost svobodného pohybu obyvatelstva, přiměřený disponibilní fond volného času, volnou kupní sílu na uspokojování méně zbytných potřeb. Do této skupiny zahrnujeme i potřeby spojené s uspokojováním účasti na cestovním ruchu. Nezbytná je i výstavba a provoz dopravních, ubytovacích, stravovacích, sportovně-rekreačních, zábavních a dalších zařízení cestovního ruchu.“* [3]

Definice podle Světové organizace cestovního ruchu charakterizuje cestovní ruch jako: *„činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest bez výdělečné činnosti v navštíveném místě.“* [12]

Charakterizuje se jako:

- oblast spotřeby – jsou zde uspokojovány lidské potřeby, jako např. odpočinek, poznávání, lázeňská péče, neobvyklé zážitky, kontakt s lidmi, kulturní a sportovní využití;
- významná součást národní ekonomiky – tvoří ji řada podnikatelských aktivit v rámci zajištění účasti lidí na cestovním ruchu – doprava, stravovací služby, služby cestovních kanceláří, ubytovací služby, průvodcovské služby aj.

Cestovní ruch je objektem zkoumání několika vědních disciplín, např. ekonomie, geografie, psychologie aj. Přitom všechny mají společný námět zkoumání – cestovní ruch, ale každá disciplína ho zkoumá jinak. Objektem ekonomie cestovního ruchu je zkoumání ekonomických aspektů spojených s produkcí a realizací zboží a služeb specifické povahy související s účastí na cestovním ruchu. Geografie cestovního ruchu zkoumá teritoriální

hlediska vzájemného působení mezi cestovním ruchem a krajinou. Sociologie cestovního ruchu zkoumá společnost s důrazem na sociální skupiny a jejich chování na cestovním ruchu. Pro vymezení cestovního ruchu se používají i jiné pojmy, např. zotavení, rekreace, turistika aj.

2.2 Subjekty cestovního ruchu

Subjektem cestovního ruchu je každý účastník cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska je jím každý, kdo uspokojuje svoje potřeby nákupem statků cestovního ruchu v době pobytu mimo místo trvalého bydliště.

Stálý obyvatel

Označován také jako rezident. V domácím cestovním ruchu je to osoba, která žije alespoň šest měsíců v jiném místě před příchodem do jiného místa na dobu kratší než šest měsíců.

V zahraničním cestovním ruchu je takto označována osoba, která žije v zemi alespoň jeden rok před příchodem do jiné země na dobu kratší než jeden rok.

Návštěvník

Je osoba, která v domácím cestovním ruchu cestuje na jiné místo v zemi trvalého bydliště na dobu kratší než šest měsíců.

V zahraničním cestovním ruchu je takto označována osoba, která cestuje do jiné země na dobu kratší než jeden rok.

Turista

Splňuje kritéria návštěvníka a je spojena s minimálně jedním přenocováním. Podle délky pobytu se rozděluje na:

- turista na dovolené – pobývá v daném místě více dní,
- krátkodobě pobývajícím turistu – přenocuje v daném místě alespoň jednu noc.

Výletník

Je to osoba, která necestuje na kratší dobu než 24 hodin a přenocuje v navštíveném místě.

2.3 Objekt cestovního ruchu

Hesková (2006) tvrdí, že objektem cestovního ruchu je všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka CR. Může se jednat o přírodu, kulturu aj. Tvoří jej cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu. Subjekt cestovního ruchu navštěvuje cílové místo tehdy, pokud na něm dojde k uspokojení jeho potřeb.

Cílové místo

Cílové místo tvoří středisko cestovního ruchu, v odborné literatuře najdeme jeho označení jako destinace cestovního ruchu, často používaného pouze jako destinace, avšak tento pojem nemusí souviset s cestovním ruchem. Označuje se také jako primární nabídka. Takové místo musí mít vhodný přírodní a kulturní potencionál, který se označuje často jako primární nabídka. Tento potencionál není v prostoru rozmístěn rovnoměrně a z hlediska ojedinělosti může mít místní, regionální, celostátní a mezinárodní význam. Způsobem k dosažení tohoto cíle je rozmanitá infrastruktura, která se označuje jako sekundární nabídka.

Jedná se o podniky, zařízení a instituce, které umožňují účastníkům cestovního ruchu přechodné ubytování, stravování a různé rekreační, kulturní a společenské využití.

Z hlediska funkcí rozlišujeme:

- Městská střediska cestovního ruchu – jsou zde soustředěny kulturně – historické památky, administrativně – správní orgány, obchody a průmysl,
- Lázeňská místa – jsou zbudována na základě přírodních léčivých zdrojů,
- Rekreační střediska – umožňují koupání a využívání vodních zdrojů ke sportovním aktivitám v nížinách, turistiku a vodní sporty v podhorských oblastech a turistiku a zimní sporty v horských oblastech,
- Rekreační obce – zanikla zde původní hospodářská funkce a jsou využívány pro rekreační účely,
- Chatové oblasti – zpravidla se vyskytují u vodních ploch nebo na výletních místech s přírodními a kulturními aktivitami.

2.4 Formy cestovního ruchu

- Rekreační – je spojen s obnovou duševních a tělesných sil. Zaměřuje se na odpočinek jak pasivní tak aktivní.

- Kulturně – poznávací – pojí se s návštěvou historických objektů, kulturních akcí, muzeí, výstav, galerií.
- Lázeňský – jedná se o léčebné a rekreační pobyty v lázních s odborným zdravotnickým dohledem.
- Kongresový – jedná se o obchodní cesty a aktivity spojené s účastí na veletrzích.
- Seniorský – účastníky jsou senioři, kteří mají dostatek volného času, v České Republice je tato forma cestovního ruchu důležitá.
- Venkovský – je spojen s pobytem lidí ve venkovském prostředí.
- Sportovní – typický je pobyt v přírodním prostředí s vykonáváním sportovních činností.
- Dobrodružný – je spojen s touhou po neznámém s cílem zažít dobrodružství.
- Náboženský – je spojen s tradicemi náboženství.
- Lovecký – motivem účasti je lov zvěře, ptáků a chytání ryb. [3]

3 Význam náboženského cestovního ruchu a jeho vývoj

3.1 Náboženská turistika

Je to druh cestovního ruchu, při kterém účastníci navštěvují místa s náboženským významem, nebo provozují aktivity spojené s náboženskými obřady.

Základními motivy náboženské turistiky jsou:

- účast na náboženských obřadech, bohoslužbách, poutích, slavnostech apod.,
- návštěva míst spjatých s náboženstvím a majících náboženský, národní, nebo kulturní význam. Např. kostely, katedrály, kaple, hřbitovy aj.,
- účast a vzdělávání na seminářích, meditativních setkáních, kongresech a dalších akcí s náboženským programem,
- zdravotní motivy, které jsou spojeny s vírou v léčebný účinek přírodních látek a samotných míst,

Mezi charakteristické rysy patří:

- masový charakter akcí, největších akcí se účastní i několik milionů věřících,
- respektování náboženských, kulturních a společenských zvyklostí účastníků,
- příprava a zajištění speciálních stravovacích, ubytovacích, průvodcovských, a dalších služeb v souvislosti požadavků turistů, zpravidla jsou tyto zájezdy doprovázeny duchovními. [3]

V naší zemi se nachází velké množství poutních míst, kostelů, kaplí a křížových cest. Svým původním stanovením měly být tyto stavby stánky duchovního života, nejenom estetickými ozdobami a památkami. V dnešní době jsou chápány jako památky s výtvarnou kvalitou. Původním smyslem těchto staveb byl náboženský smysl. Kdysi sem pravidelně přicházeli naši předkové, aby se na těchto místech spojili s Bohem. [1]

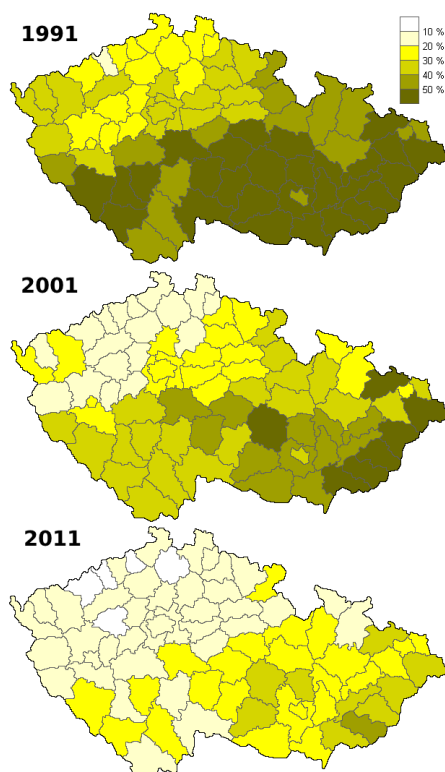
3.2 Statistika věřících podle Sčítání lidu 2011

Podle Sčítání lidu 2011 byl počet věřících celkem 2 175 087 obyvatel. 3 612 804 obyvatel České republiky uvedlo, že jsou bez vyznání. Počet obyvatel, kteří se hlásí

k Římskokatolické církvi, byl 1 083 899 obyvatel. Druhou největší církví je Českobratrská církev evangelická, ke které se přihlásilo 51 936 obyvatel. Další církví je Církev československá husitská, která má 39 000 členů a Pravoslavná církev má 27 000 členů.

707 649 lidí jsou věřící bez příslušnosti k církvi, 1 500 obyvatel se hlásí k judaismu, 3 500 lidí se hlásí k islámu. K různým oborům buddhismu se hlásí okolo 6 100 osob. K ateismu se hlásí 1 075 osob a k pohanství 863 osob.

I když náboženské skupiny v České republice zaznamenaly sestupný sklon, některým náboženstvím, jako je Církev bratrská, Pravoslavná církev, Apoštolská církev, Křesťanské společenství a Jediismus se počet obyvatel oproti sčítání lidu z roku 2001 zvýšil. 4 774 323 obyvatel odmítlo na otázku o náboženské víře odpovědět. [19]

Obr. 3.1 Podíl věřících obyvatel podle krajů [19]

Obrázek zobrazuje podíl věřících obyvatel v jednotlivých krajích od roku 1991.

3.3 Pout'

Je putování věřících na posvátná a památná místa ve vlastní zemi nebo do zahraničí. Největším lákadlem je touha přiblížit se Bohu za účelem posvěcení. Poutí není jen účast v kostelech, ale především znamenají opuštění domova a cestování se zbožným úmyslem.

Černý (2005) definuje poutní místo jako „*místo, které se vyznačuje určitou dějinnou událostí, kdy došlo k působení zvláštní Boží milosti jako uzdravení, zjevení apod.*“ Putování na vzdálená místa bylo dříve současně velkou obětí, např. zemědělci, pro které byla úroda nebo neúroda otázkou přežití, opustili svá pole i na čtrnáct dní a podnikli ne vždy bezpečnou cestu.

Poutě znají všechna světová náboženství, včetně židovství. I když je množství míst posvátných, spojených s putováním a obětními oltáři, např. u praotce Abraháma, pro Židy se stal hlavním poutním místem jeruzalémský chrám. Pouze zde mohl být každý Žid v úzkém kontaktu s Bohem. S Ježíšem a jeho učedníky ovšem upadla výlučnost jeruzalémského chrámu a posvátnost se přenesla na celou zemi. Každé místo, resp. kostel, kde se slouží mše svatá, se stává místem posvátným. Se šířením křesťanství se znovu objevuje zkušenost, že některá místa jsou obzvlášť významná Božím zásahem, životem světce nebo zázračným znamením. Pro vývoj křesťanských poutí měla zásadní význam úcta k místům, která jsou spjata s pozemským životem Ježíše Krista jako např. Betlém, Nazaret, Golgota aj., Panny Marie, apoštolů, mučedníků, poustevníků a ostatních světců. Podle katolické tradice může být věřící snadno v motlitbě spojen s uctívanou osobou prostřednictvím obrazů a relikvií. [1]

3.4 Vývoj poutních míst

V prvních stoletích byly nejznámějšími poutními místy hroby sv. apoštolů Petra a Pavla v Římě, hrob sv. Jakuba ve španělském městě Santiago de Compostella, ostatky sv. Mikuláše v italském Bari a další místa s ostatky světců. Velmi navštěvovanými se stal chrám, kde působili první věrozvěstové Cyril a Metoděj na Velehradě.

Ve 12. až 15. století přibýlo mnoho lokalit spojených se zázraky. Mezi nejstarší doloženou poutní tradici na Moravě patří např. kult sv. Wolfganga v Hranicích. V pozdním středověku došlo k rozvoji respektu k milostným obrazům a sochám, která převládala a potlačila úctu k relikviím. V období baroka převládal mariánský kult.

V 17. a 18. století došlo v našich zemích k velkému rozvoji tohoto fenoménu. Ne všechny pozoruhodné události šlo označit zázraky. Místní kronikáři zapisovali do kronik zvláštní události na základě výroků lidí, kteří jim své zkušenosti sdělili. Jen některé jevy mohly být potvrzeny biskupem jako zázraky.

V 19. století vyčnívají místa zjevení Panny Marie, jako jsou Lurdy ve Francii.

Katolické a východní křesťanské poutě měly – a mají i dnes – své odpůrce. Už biskup Řehoř z Nisy ve 4.stol. připomínal, že Duch svatý vane tam, kam chce a ne na určité místo.

Tento názor extrémním způsobem využila v 16. stol. reformace a poutě byly zcela zavrhnuty. Tento názor se snažili prosadit také v době osvícenství.

Katolická církev však tradici poutí schvaluje. Jednotlivým poutním místům papežská stolice udělovala privilegované a odpustkové listiny, sami biskupové se řadili do čela poutních průvodů. V našich zemích se tento fenomén rozšířil v 17. a 18. století. Podle katolického pojetí jsou poutě užitečné, ne nutné ke spáse. Putování odpovídá lidské přirozenosti a touze přiblížit se Bohu. Černý (2005) přirovnává poutní místa k místům lázeňským: *„Bůh sice poskytuje všude člověku zdroje obživy, ale na zemi jsou i místa s léčivými prameny, kde jsou mnozí nemocní uzdraveni.“* [1]

3.4.1 Prameny a studánky

Součástí mnoha poutních míst jsou prameny vody, která má léčivé účinky. Voda je v křesťanství symbolem života a očisty. Studánka bývala často nazývána „okem Panny Marie“, jelikož v ní mohl nemocný při molitbě prosit, aby na něj shlédla. Nejvýznamnějším poutním místem, díky prameni léčivé vody, byly Lurdy ve Francii. I u nás díky těmto pramenům a studánkám vznikly řady poutních kaplí. Například poutní kaple na Dobré Vodě u Jemnice, u Ivančic atd.

3.4.2 Putování a procesí

Od středověku se putovalo v průvodech, kde byl nesen kříž a účastnili se ho bíle oděné družičky, spolky a bratrstva. V čele průvodu byl nesen kříž na znamení, že Kristus je vůdcem. Kněz doprovázel procesí, nebo poutníky na daleká místa. Na pouť se také vydávaly matky s nemocnými dětmi, které věřily v jejich uzdravení. Na začátku se poutníci pomodlili a pokropili svěcenou vodou. Procesí vedli bratři, na Moravě označováni jako celfótri, kteří přednášeli modlitby. V čele se nesl kříž a za ním následovali poutníci, kněz a na konci šly ženy. V průvodu se chodilo seřazeně, zpravidla ve dvojicích. Na dlouhé cestě přespávali poutníci v křesťanských rodinách, v hostincích nebo místech pro poutníky.

3.4.3 Poutní místa v době barokní

Počet poutních míst se v období 17. a 18. století velmi rozšířil. Po bitvě na Bílé hoře došlo ke spolupráci církve a panovníka. Poutní místa vznikala jednak jako projev dobové víry a zároveň jako reakce na protestantské zpochybňování kultu Panny Marie a světců. Posílení

katolické víry u lidu poskytl důraz na prvky, které protestanté odmítali, např. víra v přímlovu Panny Marie, kult světců a relikvií, užívání obrazů a soch. Po změně politických poměrů ve 20. letech 17. století byly stavěny menší objekty jako Boží muka a kapličky, nejčastěji dřevěné. V polovině 17. stol. se objevují i zděné poutní kaple.

3.4.4 Poutní místa v době josefinismu a osvícenství

Josef II. zakázal konání poutí, dále zakázal konat pobožnosti před sochami mimo kostel, nakázal odstranění darů, které byly nashromážděny v kostelech a kaplích. Rušil také náboženská bratrstva a přebytečné kostely a kaple. Oproti tomu byly stavěny kostely nové a to zejména v oblastech, kde měli lidé daleko na nedělní bohoslužby.

3.4.5 Poutní místa v 19. století

Počátek 19. století byl ve pojosefinského „chladu“. Od poloviny 19. století se stavily kaple nové a restaurovaly staré poutní objekty. Výrazným impulsem k oživení zbožnosti znamenalo pro celý svět zjevení Panny Marie v Lurdech r. 1858. Ve všech kostelích a kaplích se vyobrazovala Panna Marie. V poutních místech se přistavovaly Lurdské jeskyně, v nichž se nacházela socha Panny Marie, popř. se stavěly samostatné kaple Panny Marie Lurdské. Druhou polovinu 19. století lze tedy považovat za dobu velkého obnovení náboženských poutí. [1]

3.4.6 Vývoj židovského osídlení

Do střední Evropy přicházeli Židé jako potomci římských válečných zajatců v prvních stoletích našeho letopočtu. Na českém území se začali trvale usazovat od 10. století. Nejstarším písemným dokladem o jejich pobytu je zpráva židovského kupce. [4]

Zpočátku bylo jejich postavení svobodné, ale postupně se zhoršovalo v souvislosti se zákazy IV. lateránského koncilu, kde bylo uvedeno, že Židé musí nosit označení, musí bydlet odděleně od křesťanů a nesmí se živit zemědělstvím a dalšími řemesly. Proto Židé pracovali jako obchodníci a půjčovali peníze.

V 15. a na počátku 16. století byli Židé vypovězeni z královských měst. Naopak druhá polovina 16. století a 17. století pro ně bylo obdobím rozkvětu. V Praze sídlilo mnoho známých osobností jako rabín Jehuda Liwa ben Becalel, zvaný Löw, astronom a matematik David Gans. [5]

Za třicetileté války se Židé obávali vypovězení, proto odváděli vysoké daně a velmi se podíleli na zásobování armád. V průběhu této války došlo k jejich migraci a začali se usazovat v nových městech a obcích. V polovině 17. století se na našem území začali usazovat také Židé z Polska, Litvy, Běloruska, Ukrajiny, Vídně a Dolních Rakous.

Významným rokem byl pro Židy rok 1726, kdy byl vydán císařský translokační reskript, který jim nařizoval se přestěhovat do zvláštních ulic a čtvrtí vzdálených od katolických kostelů. O sobotách, nedělích a svátcích byly vstupy do těchto ulic uzavírány.

Za reformy Josefa II. By židům zrušena povinnost nosit zvláštní označení, mohli se přihlásit na domácí vyšší školy. Zřídila se židovská škola, obce měly povinnost vést židovské matriky. V roce 1867 získali rovnoprávnost včetně volebního práva.

V druhé světové válce však tisíce židů zemřelo a bylo umučeno v koncentračních táborech. [4]

3.4.7 Nejstarší poutní místa

Nejstarší poutní místa pocházejí z předhusitské doby. Patří sem gotický kostel sv. Wolfganga v Hnanicích, kostel sv. Vojtěcha u Studnic nedaleko Telče. Neobyčejný je raně gotický kostel Božího Těla u Slavonic.

K významným poutním místům v České republice patří: Velehrad – římskokatolické poutní místo na jižní Moravě, Svatý Kopeček u Olomouce a sv. Hora u Příbrami. [1]

4 Vymezení podle církevní administrativy náboženských obcí

4.1.1 Římskokatolická církev

Římskokatolická církev je největší církví v ČR. Katolická církev je řízena Petrovým nástupcem - papežem a biskupy.

Římskokatolická církev má svou působnost v 8 diecézích, které jsou sdruženy ve 2 provincie – českou a moravskou, v jejichž čele stojí arcibiskupové – metropolité. Česká provincie se skládá z arcidiecéze pražské a diecézí českobudějovické, královéhradecké, litoměřické, plzeňské. Moravskou provincii tvoří arcidiecéze olomoucká, diecéze brněnská a ostravsko – opavská.

Církevní správa se člení na jurisdikční oblasti, vymezené na územním základě, existují ovšem i jiné možnosti, např. vymezení instituční. Římskokatolická církev se považuje za základní a standardní jednotku diecézi, která se obvykle dále dělí na farnosti. Diecéze se mohou sdružovat v církevní provincie. Specifický status má vojenský vikariát, který působí u jednotek Armády České republiky po celém světě. Sídlní a pomocní biskupové diecézí obou provincií tvoří s biskupy apoštolského exarchátu pro katolíky východního obřadu Českou biskupskou konferenci, která má status právnické osoby a zastupuje celou katolickou církev v České republice. Kvůli svému masovému charakteru je římskokatolická církev jedinou církví v Česku, jejíž struktura farností účelně pokrývá území celé země. [17]

4.1.2 Českobratrská církev evangelická

Na rozdíl od církve římskokatolické a jejího označení diecéze a arcidiecéze se používá označení seniorát a místo farností používají evangelíci označení farní sbor. Farní sbor je hlavním útvarem církve, který je spravovaný staršovstvem. To tvoří na šest let volení starší - presbyteré. Nejvyšším shromážděním je sborové shromáždění, které se koná nejméně jednou ročně. Jsou na něj zváni všichni členové sboru. Statutárními zástupci sboru jsou farář a kurátor. Církev tvoří 264 sborů. Seniorátní sbor je spolek sborů připojených ve specifickém obvodu ke společné církevní činnosti a správě. O jeho záležitostech rozhoduje seniorátní shromáždění, tzv. konvent, jehož členy jsou poslanci příslušných sborů, kteří jsou voleni na čtyřleté funkční období. Konvent volí stejným způsobem z presbyterů a farářů na šestileté období seniorátní výbor v čele se seniorem a seniorátním kurátorem. Sídlem seniorátu je sbor, kde je senior farářem. Farní sbory jsou na území České republiky rozděleny do čtrnácti seniorátů: Pražský, Poděbradský, Jihočeský, Západočeský, Chrudimský, Poděbradský,

Poličský, Jihočeský, Brněnský, Západočeský, Východomoravský, Ústecký, Moravskoslezský, Liberecký, Královéhradecký, Ochranský. Ten spravuje čtyřčlenný seniorátní výbor, nejvyšším shromážděním seniorátu je konvent. Statutárními zástupci seniorátu jsou senior nebo seniorka a seniorátní kurátor nebo kurátorka. [33]

4.1.3 Pravoslavná církev

V České republice se nazývá Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku. Dnešní název církev získala na základě sněmovního usnesení z roku 1992, do té doby měla název Pravoslavná církev v Československu. Struktura pravoslavné církve v českých zemích je rozdělena do dvou eparchií: eparchie pražská, v čele s arcibiskupem a eparchie olomoucko-brněnská. Vrcholným představitelem celé místní církve je metropolita, kterým může být zvolen arcibiskup pražský nebo arcibiskup prešovský. Podle místní církevní ústavy volí metropolitu nejvyšší správní orgán místní církve, jímž je sněm skládající se ze zvolených duchovních i laiků. V českých zemích není pravoslavná církev příliš rozšířená, ale její popularita roste díky dočasně zde pobývajícím cizincům a dělníkům z východní Evropy. [22]

4.1.4 Židovská obec

Rada židovských náboženských obcí byla změněna na Federaci židovských obcí, která v současné době sdružuje deset židovských obcí v České Republice. Federace židovských obcí v České republice je zastřešujícím právním orgánem židovských náboženských obcí, židovských spolků a organizací v České republice a má status náboženské společnosti. Nejvyšším orgánem federace je rada, která se skládá ze 44 volených členů z židovských obcí a přidružených organizací. Spolky a přidružení členové jsou zastoupeni předsedy jednotlivých spolků. Rada volí předsedu, který spolu s tajemníkem zastupuje FŽO na veřejnosti. Každá obec má vlastní právní subjektivitu. Podmínkou pro vznik obce je pravidelné konání bohoslužeb. Federace je členem Světového židovského kongresu a Evropské rady židovských obcí. V České republice je deset nezávislých židovských obcí v Praze, Brně, Ostravě, Plzni, Olomouci, Liberci, Karlových Varech, Ústí nad Labem, Děčíně a v Teplicích.

V těchto 10 obcích je registrováno asi 3 000 členů, v ostatních spolkách asi 2 000 členů. Odhadem je v České republice asi 15 – 20 000 Židů, nicméně většina z nich není registrována. [14]

5 Poutní místa na Moravě

Nejstarší poutní místa v této oblasti jsou spojována s mariánskou tematikou a s působením cyrilometodějské mise. Tato tradice na Moravě ukazuje na Rajhrad, Tuřany, Žarošice a zejména na Velehrad, který byl považován za politické a správní centrum Velké Moravy.

Tento stát se objevil na začátku 9. stol., kdy zde šířili křesťanskou víru misionáři ze sousedního Bavorska a ze severní Itálie. Kníže Rastislav se obrátil na byzantského krále Michala III. s žádostí o vyslání vzdělaných kněží, kteří by na Moravě vybudovali nezávislou církevní organizaci. Císař pověřil tímto posláním právě bratry Konstantina a Metoděje ze Soluně, kteří sem dorazili v r. 863. Rozvinuli zde náboženskou a kulturní činnost, zavedli slovanský jazyk (staroslověnštinu) do bohoslužby. Po Konstantinově smrti se Metoděj stal arcibiskupem pro Slovary. Po Metodějově smrti se spory mezi slovanskými a latinskými kněží vyhrotily a slovanští kněží byli vyhnáni.

Největší rozkvět poutních míst na Moravě nastal v době baroka, zvláště po třicetileté válce. Reformy císaře Josefa II. v době osvícenství přinesly zákaz konání poutí a uzavírání kostelů. Věřící proti tomu silně odporovali a po jeho smrti byly tyto tradice obnoveny. Po 2. světové válce se režim snažil potlačit konání poutí, ale od r. 1989 dochází k opětovnému obnovení poutních míst. [2]

5.1 Velehrad

Velehrad patří k nejvýznamnějším poutním místům na Moravě. Jeho kořeny sahají do období Velké Moravy a je spojen s příchodem Cyrila a Metoděje. Počátek současného Velehradu sahá do 13. století, kdy zde vznikl cisterciácký klášter. Postupem času byl klášter několikrát zničen a v polovině 18. století získal dnešní románsko – gotickou podobu. Významným skvostem jsou chórové lavice, jejichž výzdoba představuje apoštoly, anděly a světce. Na výzdobě kláštera se podíleli slavní umělci své doby. V roce 1990 navštívil Velehrad papež Jan Pavel II a na tuto památku byl na nádvoří před bazilikou vztyčen velký kříž s jeho znakem. Součástí tohoto komplexu je i bazilika Nanebevzetí Panny Marie z počátku 13. století. [2]

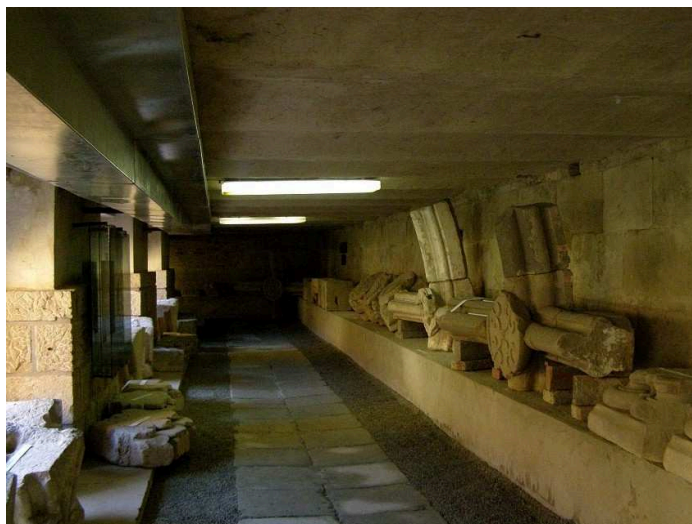
Minulý rok oslavil Velehrad 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. V prostorách bývalého kláštera se dnes nachází Stojanovo gymnázium. Hlavní poutí se koná vždy 5. července v den svátků věrozvěstů. [34]

Obr. 5.1 Velehrad [34]

5.1.1 Lapidárium

Pod bazilikou dále najdeme lapidárium, které nabízí možnost sestoupit do podzemí baziliky. V podzemí se nachází více než 400 metrů chodeb a pohřebních komor. Najdeme zde například náhrobek olomouckého probošta Alexia z roku 1282, zdobené hlavice sloupů nebo dochovaný vstupní portál. V lapidáriu je ukryto mnoho koster zemřelých, tyto ostatky jsou uskladněny v kostnici a najdeme zde také zvláštní kruh vytvořený z lebek. Lapidárium je pro veřejnost otevřeno od 1. 4. 2014. [28]

Obr. 5.2 Lapidárium [28]

5.1.2 Archeoskanzen Modrá

V blízkosti Velehradu, v obci Modrá, také najdeme archeoskanzen Modrá, který se nachází v lokalitě původního Velkomoravského osídlení. Najdeme zde stavby slovanského opevněného sídliště z 9. století. Skanzen je rozdělen na několik částí: v první části se nachází vstupní brána se strážními věžemi a přístupným ochozem vstupní brány. V druhé části se

nachází mocenský areál, který představuje zděná knížecí budova s ukázkou tehdejšího života, a v poslední části najdeme stavby řemeslníků. Mimo areál skanzenu – asi 60 metrů nad skanzenem, se nachází církevní areál, který tvoří nálezy základů ranně středověkého kostela, u kterého stojí jeho replika. Otevírací doba skanzenu je od dubna do března pouze úterý a čtvrtek, od května do října od pondělí až do neděle. Mimo tyto měsíce je možné domluvit prohlídku pouze po objednání. [25]

Obr. 5.3 Archeoskanzen Modrá [32]

5.2 Kostel Nanebevzetí P. Marie

Najdeme jej v Brně. Klášter byl založen královnou Eliškou v roce 1323. Klášter podporovala Eliška Rejčka a král Jan Lucemburský, kteří zde byli následně pochováni. Kostel byl několikrát vypálen a zničen. Hlavní dominantou je stříbrný oltář, v jeho nástavci je umístěn obraz Madony s dítětem ze 13. století, tento obraz daroval klášteru Karel IV. [2]

5.3 Svatý Hostýn

Svatý Hostýn je významné poutní místo na Moravě. Kopec, kde se nachází poutní místo má dva vrcholy. Severnější, kde se nachází rozhledna s kaplí sv. Kříže a větrná elektrárna. Na druhém je postaven poutní chrám a další objekty. Dle archeologického výzkumu byl Hostýn osídlen už od doby bronzové a Keltové zde měli rozsáhlé sídliště.

První kaple na Hostýně s obrazem Panny Marie Ochránitelky obstarali zřejmě havíři dolující v hostýnských horách železo a stříbro. Se svou původní podobou se zachovala do roku 1658, poté byla díky zvětšujícímu se počtu poutníků rozšířena. Současný poutní chrám byl vystavěn v barokním slohu. Do roku 1620 zde byl uctíván obraz Matky Boží Ochránitelky, kdy byl spálen. V 18. století byl kostel zrušen a zbaven svého vnitřního zařízení, zároveň se zde zavedl přísný zákaz konání poutí. Díky dlouholeté poutní tradici bylo poutní místo v letech 1841 – 1845 znovu obnoveno. Vybudovaly se zde komunikace, Jurkovičova křížová cesta, monumentální přístupové schodiště k chrámu, poutní noclehárna a hostinec. Významnou událostí, která se zde odehrála, byla korunovace Panny Marie

Svatohostýnské v roce 1912. K 70. výročí této korunovace udělil tehdejší papež Jan Pavel II. chrámu titul bazilika minor.

Roku 1932 zde byla vybudována tzv. Císařská cesta, která je vyhrazena turistům. [2]

Místní socha Panny Marie Hostýnské je ojedinělá na celém světě. Panna Marie s ježíškem v životní velikosti metá blesky určené Tatarům. Matce Boží je připisována záchrana sužovaného lidu před nájezdy Tatarů, když bleskem zapálila jejich ležení. [7]

Obr. 5.4 Svatý Hostýn [31]

Obr. 5.5 Socha Panny Marie s ježíškem [20]

Hlavní pouť se zde koná každoročně v srpnu, ale po celý rok jsou zde organizovány různě poutě jako například Svatojosefská pouť mužů, dětská pouť na začátku prázdnin, růžencová pouť a jiné. [24]

V okolí tohoto poutního místa můžeme navštívit Jurkovičovu křížovou cestu, která pochází z 20. století a kterou tvoří 13 kapliček umístěných na okraji lesa. Na zdech kapliček je stěna z kamenných kvádrů, kde se nachází mozaikový obraz krytý přístřeškem.

Dále zde můžeme vidět sochu Božského srdce Páně, která je vysoká 3 metry a váží 660 kg. A vodní kapli, kde vytéká pramen hostýnské vody, která je vyhledávána poutníky. [21]

5.4 Svatý Kopeček u Olomouce

Svatý Kopeček se rozkládá na úpatí Hrubého Jeseníku. Od Olomouce je vzdálen 8 km a patří mezi nejoblíbenější poutní i výletní místa. Nejvýznamnější dominantou je barokní chrám Navštívení Panny Marie. Vznik tohoto poutního místa je spojen s Janem Andrýskem, který podle pověstí slíbil, že postaví v místě, které mu ve snu ukázala Panna Marie, kapli na její počest. Místo se nazývalo Svatá Hora.

Díky narůstajícímu počtu poutníků se v letech 1669 – 79 vybudoval nový prostorný kostel podle návrhu Giovanniho Pietra Tencalla. V letech 1714 – 1721 byla k chrámu připojena boční křídla, ambit a kaple Panny Marie. V roce 1995 navštívil Svatý Kopeček papež Jan Pavel II. a chrám byl povýšen na baziliku minor. Hlavní poutě se konají 31. 5. na svátek Navštívení Panny Marie a neděle po svátku Nanebevzetí Panny Marie - 15. 8. a následující pondělí a úterý a poslední neděle v říjnu. [2]

Od roku 1956 v přilehlých smíšených lesích na ploše více než 40 hektarů najdeme Zoologickou zahradu Olomouc. U svých prarodičů zde pobýval také básník Jiří Wolker, své rodiště tu má také Karel Svolinský, národní umělec, malíř a grafik. [26]

Obr. 5.6 Svatý Kopeček u Olomouce [23]

5.5 Blatnice

Podle pověstí bylo na Blanické Hoře staroslovanské pohřebiště a v době cyrilometodějské mise se hora stala jedním z míst působení slovanských věrozvěstů. U zdejší posvátné studánky probíhaly křtiny, které provozovali věrozvěstové. Kaple sv. Antonína Paduánského byla postavena v roce 1668. Kvůli vysokému počtu poutníků byla kaple v roce 1671 rozšířena. Hlavní oltář je vyroben z bílého mramoru a nad ním je položen obraz s výjevem sv. Antonína s Ježíškem a anděly, kteří se vznášejí nad Blatnickou Horou. Podél kaple vede křížová cesta, studánka a socha sv. Antonína. Cesta ke kapli je lemována lípami.

5.6 Andělská Hora

Tato obec se nachází u Bruntálu a poutní kaple se nachází na zalesněném Anenském vrchu. Dominantou městečka je kostel Narození Panny Marie. Tato stavba vznikla roku 1672 a v roce 1732 vyhořela. Nový kostel má 54 metrů vysokou věž s věžními báními. Dále zde najdeme poutní kapli sv. Anny, která byla postavena v roce 1696. Díky zvyšujícímu se počtu poutníků byla přestavěna na kamenný kostel. Během josefínských reforem se zde nesměly konat bohoslužby a zařízení kostela bylo odvezeno. Poté zde však bohoslužby byly obnoveny a poutě se zde konaly až do 50. let 20. století.

5.7 Radhošť

Radhošť je nejvyšší hora Moravskoslezských Beskyd a tyčí se 5 km severně nad městem Rožnov pod Radhoštěm. Nachází se zde kaple sv. Cyrila a Metoděje. Na této hoře podle legendy sídlil pohanský bůh slunce, války a vítězství Radegast. Jeho uctívání zrušili sv. Cyril a Metoděj. Na kopci nad Frenštátem byl postaven dřevěný kříž, kde se čtyřikrát do roka konaly poutě a později byl nahrazen kamenným. V letech 1897 – 1898 se zde postavila dřevěná kaple. Hlavní oltář je zdoben křížem a sochami věrozvěstů.

Obr. 5.7 Rožnov pod Radhoštěm [27]

5.8 Valašské Klobouky

Ve Valašských Kloboukách najdeme poutní kapli sv. Cyrila a Metoděje. Tato kaple se nachází v místech, kudy podle legendy věrozvěstové Cyril a Metoděj procházeli na Velehrad. Kaple byla postavena roku 1863, v době významného výročí jejich příchodu.

5.9 Telč

V Telči najdeme kostel sv. Vojtěcha, sv. Jana Nepomuckého a kapli Jména P. Marie. Telč je jedním z našich nejkrásnějších měst, což potvrdilo zapsání do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Barokní kostel sv. Jana Nepomuckého byl založen v letech 1726-29. Upoutává pozornost nejen svým architektonickým ztvárněním, ale hlavně zasazením do krajiny. Stojí totiž na pahorku poblíž silnice. Kostel měl být původně součástí areálu františkánského kláštera. Hlavní pouť se zde koná většinou 16. 5. a následující neděli.

Kostel sv. Vojtěcha stojí na zalesněném návrší. Podle pověsti zde odpočíval a kázal druhý pražský biskup. Hlavní dominantou kostela je pozoruhodný oltář s dřevěnou sochou sv. Vojtěcha z 15. století. Hlavní pouť se zde koná 23. 4. 2014.

Asi 3 km od Telče se nachází kaple sv. Karla Boromejského. Kaple je vyzdobena freskami a výjevy, které zobrazují nešťastnou příhodu místního mládence. Z Telče ke kapli vede malebná alej, kterou tvoří více než 300 líp.

5.10 Osvětimany – Hora sv. Klimenta

V Osvětimanech můžeme najít poutní kapli sv. Klimenta. Nachází se na zalesněném kopci, nedaleko staré kupecké cesty, která spojuje střední Pomoraví s Brněnskem. Podle legendy byl tento kostel postaven samotným sv. Cyrilem pro ochranu světcových ostatků. Najdeme zde velkomoravské hradiště, které se nachází v prostoru vymezeném údolím Klimentského potoka, roklemi několika potoků a mohutným opevněním tvořeným valy a příkopy. [2]

5.11 Židovské památky

Dochází ke zvýšení turistického zájmu o tyto památky. Velké pozornosti se těší židovské ghetto v Třebíči, které je zapsáno do Seznamu památek přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Mezi nejvýznamnější židovské stavby patří synagoga. Na počátku 20. století stálo v Čechách přes 300 a na Moravě a ve Slezsku přes 110 synagog. Dochovalo se jich 170 v Čechách a na Moravě 50.

Židovské hřbitovy se zakládaly na rozdílných místech, na okrajích měst, v lesích. Rozlišujeme dva typy náhrobních kamenů – maceva a tumba. Objevují se zde různé symboly

spojené s rodem, zaměstnáním a vlastnostmi zemřelého. Horní část náhrobku je velmi rozmanitá – půlkruhové, elipsovitě, obdélné a jiné. [5]

5.12 Synagoga v Uherském Hradišti

Synagoga se nachází v dnešní Františkánské ulici. Tato novodobá synagoga byla postavena v roce 1875. V roce 1904 byla upravena a nad hlavním sálem byla vztyčena kopule. Do druhé světové války se zde konaly bohoslužby. V roce 1941 byla několikrát vypálena nacisty. V 50. letech 20. století se zde nacházel kulturní dům, kde sídlila Slovácká filharmonie a pěvecké sdružení Svatopluk a byla zde vybudována knihovna. V roce 1966 vyhořela a sloužila jen jako knihovna. Při povodních v roce 1997 bylo celé její přízemí zatopeno vodou. V roce 1992 byla na průčelí odhalena pamětní deska židovské komunity, kde štít je završen kamenným desaterem. Zajímavostí je, že je synagoga orientována směrem na jih.

Obr. 5.8 Synagoga v Uherském Hradišti [15]

V Uherském Hradišti se také nacházel židovský hřbitov. Založen byl pravděpodobně v roce 1879 – 80 v městské části Sady. V letech 1943 – 44 byl beze stopy zlikvidován. Dnes se zde nachází park s pomníkem zaniklého hřbitova.

Obr. 5.9 Pomník zaniklého hřbitova [29]

5.13 Židovský hřbitov v Uherském Brodě

Starý hřbitov byl založen před rokem 1520. Za druhé světové války byl velmi poničen. Po skončení války byly zbylé náhrobky přeneseny na nový hřbitov.

Nový hřbitov byl založen v roce 1870. Pochováni jsou zde významné osobnosti tohoto regionu. Zajímavé je, že se zde pochovává dodnes. Je zde dochováno na 985 náhrobků a asi 100 náhrobků sem bylo přeneseno ze starého hřbitova. U vstupu najdeme elektrickou obřadní síň z roku 1906 a uvnitř je umístěna pamětní deska z roku 1948 se jmény obětí holocaustu z města a okolí.

Starý hřbitov je volně přístupný a nový hřbitov je přístupný o prázdninách ve středu a neděli v době od 15 do 17 hodin. Avšak po dohodě s Městským informačním centrem v Uherském Brodě je možné domluvit prohlídku kdykoliv.

Obr. 5.10 Židovský hřbitov [18]

5.14 Židovský hřbitov v Uherském Ostrohu

Tento hřbitov je jako předchozí rozdělen na starý a nový. Starý hřbitov byl založen před rokem 1592. Po roce 1955 byl kvůli rozšiřování ulice postupně ničen a rozebírán. V roce 1967 byly zbylé náhrobky přeneseny na nový hřbitov. Dnes se zde nachází park.

Nový hřbitov byl založen roku 1862 a v roce 1908 byl rozšířen. Je zde dochováno asi 200 novodobých náhrobků a asi 100 náhrobků sem bylo přeneseno ze starého hřbitova.

Obr. 5.11 Židovský hřbitov [29]

5.15 Hranice na Moravě

V Hranicích na Moravě existovalo židovské osídlení již v letech 1475-1553. Najdeme zde synagogu, která byla postavena v novorománském slohu v l. 1863-1864. Do druhé světové války sloužila k bohoslužbám. Od roku 1960 sloužila budova jako muzeum. V současné době funguje stále jako muzeum a galerie. V průčelí najdeme pamětní desku, která je věnována obětem holocaustu. Dále zde najdeme hřbitov, který byl založen r. 1635 a pohřbívalo se zde až do r. 1956. Na ploše 4 396 m² se nachází cca 500 náhrobků, kdy nejstarší pochází z roku 1685. Najdeme zde náhrobek Julius Freuda, bratra Sigmunda Freuda. [5]

6 Cestovní kanceláře s nabídkou náboženských zájezdů

V České republice najdeme také cestovní kanceláře, které se zabývají nabídkou zájezdů zaměřených na náboženskou turistiku. Nachází se především na Moravě a jsou to:

- VeligradTour – Uherské Hradiště,
- IRRA, v.o.s. – Strážnice, Hodonín,
- CK Hladký – Brno,
- VOMA, s. r. o. – Třebíč,
- Miklas Tour – Prostějov.

A další, které se nachází v Čechách, např. CK Palomino aj.

6.1 CK VeligradTour

CK VeligradTour najdeme v Uherském Hradišti a zabývá se tvorbou poznávacích a pobytově – poznávacích zájezdů. V nabídce poutních zájezdů najdeme např. Vídeň, Krakov, Francii či Medjugorje. Můžeme se také vydat po stopách Cyrila a Metoděje do Makedonie.

Na ukázkou jsem si vybrala **zájezd Makedonie – Po stopách Cyrila a Metoděje**.

Program je následující:

1. den – odjezd z Olomouce, Uh. Hradiště, přejezd přes Slovensko do Maďarska, návštěva vykopávek v Pecsí, odjezd na ubytování do Srbska, večeře, ubytování, nocleh.
2. den: snídaně, odjezd přes Srbsko do Makedonie: Skopje – prohlídka pevnosti, mešity Mustafa Paši z 15. století, turecké lázně, hodinová věž, osmanský most přes řeku Vardar, největší tržiště v Makedonii – Bitbazar, poté odjezd k Ohridskému jezeru, ubytování, večeře, nocleh v hotelu.
3. den: snídaně, odjezd ke klášteru Sv. Nauma (10. století) – pro nás významné fresky Vyhnání z Velehradu a Křest sv. Ludmily, prohlídka celého nejvýznamnějšího klášterního komplexu v Makedonii včetně vlastní palírní kořalky, možnost lodní vyjížďky po jezeře k pramenům řeky Černý Drim, návrat na ubytování, večeře, nocleh.
4. den: snídaně, odjezd do centra města Ohrid, zde celodenní prohlídka památek (9 hod.), pevnost se systémem hradeb a strážních věží, později sídlo pravoslavných biskupů, prohlídka kostela sv. Sofie (10. století), prohlídka kostela sv. Klementa, původně Sv.

archandělů, postaven sv. Klementem a sv. Naumem, žáky sv. Cyrila a Metoděje, prohlídka kostela sv. Pantelejmona, později přebudován na mešitu, zde uloženy ostatky sv. Klementa, antický amfiteátr, apod., poté odjezd noční jízdou do ČR.

5. den: příjezd v odpoledních hodinách do Uherského Hradiště a do Olomouce.

Cena celkem je 7 000 Kč/osobu a zahrnuje dopravu autobusem s klimatizací a WC, 3x ubytování v hotelu s polopenzí a komplexní pojištění. [30]

6.2 CK Hladký

CK Hladký nabízí hlavně poutní a poutně poznávací zájezdy na tradiční místa jižní, severní a západní Evropy. Tuto cestovní kancelář najdeme v Brně. [8]

Zde je nabídka poutních zájezdů:

Poutní zájezdy	termín	cena v Kč
ITÁLIE - Assisi, Roma, Venezia	16.3. - 22.3.2014	6.100,-
MAĎARSKO - Heviz	23.5. - 25.5.2014	2.500,-
FRANCIE - Nevers, Lourdes, Monaco	8.6. - 15.6.20014	6.800,-
FRANCIE - LaSalette, Taize, Nevers	30.6. - 6.7.2014	7.800,-
FRANCIE - Lourdes, Paray l.M., Nevers	17.7. - 24.7.2014	6.800,-
FRANCIE - Taize	26.7. - 3.8.2014	2.550
ANGLIE - Walsingham		
MEDŽUGORJE - MLADIFEST	28.7. - 7.8.2014	2.580
FRANCIE ŠPANĚLSKO PORTUGALSKO	17.8. - 29.8.2014	12.500,-
MEDŽUGORJE - program ČMF	21.9. - 27.9.2014	2.300

Tab. 6.1 Zájezdy CK Hladký [8]

6.3 CK Voma s. r. o.

Byla založena roku 1992 a nabízí poutní zájezdy do Itálie, Francie – La Salete, Lourdes, Avignon, Belgie, Holandsko a najdeme ji v Třebíči.

Mariánská pout' na La Salete a do Lourdes

Program poutě je následující:

1. den – Odjezd od zvolené fary, tranzit přes SRN do Francie.

2. den - V ranních hodinách příjezd do mariánského poutního místa La Salette. Mše svatá a vysvětlení zjevení P. Marie na La Salette prostřednictvím filmu a výkladu. Ubytování, večerní Ave Maria.
3. den - Snídaně, mše svatá. Přejezd do Lourdes. Prohlídka míst spojených s pobytem Sv. Bernadety. Ubytování a večeře. Večerní Ave Maria se svícemi.
4. den – Snídaně, Lourdes nejvýznamnější poutní místo z Francie spojené se zjevení P. Marie. Den prožijeme ve mši svaté a na křížové cestě. Osobní volno s možností vlastního rozjímaní a koupelí v Lourdském prameni. Večeře. Večerní Ave Maria. Nocleh.
5. den - Snídaně. Mše svatá v Lourdes po ní odjezd do Avignonu- Papežský palác a bazilika Notre Dame), nocleh.
6. den – Návrat do ČR

Termín si můžeme po domluvě zvolit vlastní, cena činí 7 590 Kč/osobu a zahrnuje dopravu, 4x ubytování, 3x snídani a večeři, průvodcovský a kněžský doprovod, pojištění.

[11]

6.4 CK Miklas Tour

Je rodinnou cestovní kancelář s tradicí od roku 1994, která se nachází v Prostějově. Cestovní kancelář realizuje poutě a poznávací zájezdy. Můžeme si vybrat z velké nabídky zájezdů nejen do zahraničí, ale také u nás. [9]

Název zájezdu	Termín	Cena
ŘÍM - svatořečení papeže Jana Pavla II./3x nocleh	24.04.2014 - 29.04.2014	7 370,- Kč
ŘÍM - svatořečení papeže Jana Pavla II./1x nocleh	25.04.2014 - 28.04.2014	3 700,- Kč
ŘÍM - svatořečení J.P.II./bez noclehu	26.04.2014 - 28.04.2014	2 700,- Kč
5. VLAKOVÁ POUŤ DO LURD	30.04.2014 - 07.05.2014	14 250,- Kč
LURDY-ARS-NEVERS-LA SALETTE/už jen 5 volných míst!!	09.05.2014 - 17.05.2014	8 200,- Kč
ŘÍM-FLORENCIE-LORETO-SAN MARINO/3 volná místa	18.05.2014 - 24.05.2014	8 600,- Kč
MEDŽUGORJE	18.05.2014 - 24.05.2014	2 690,- Kč
IZRAEL - Svatá země 9 dnů	19.05.2014 - 27.05.2014	21 400,- Kč
Sv. Hostýn -. společná pouť Radia Proglas a Tv Noe	31.05.2014	200,- Kč
BRETAŇ - NORMANDIE - PAŘÍŽ	01.06.2014 - 07.06.2014	7 200,- Kč
MEDŽUGORJE	15.06.2014 - 21.06.2014	2 690,- Kč

SANTIAGO DE COMPOSTELA - v létě	21.06.2014 - 04.07.2014	10 490,- Kč
KRAKOV - VĚLIČKA - ČENSTOCHOVÁ	30.06.2014 - 02.07.2014	2 700,- Kč
FATIMA-LURDY-LA SALETTE-SANTIAGO DE COMPOSTELA-AVIGNON	06.07.2014 - 18.07.2014	15 600,- Kč
NÁRODNÍ POUŤ Šaštín, Velká a Malá Skalka, Žilina, Turzovka	15.09.2014 - 16.09.2014	1 700,- Kč
Umbrie svatá - Umbrie zelená	18.09.2014 - 25.09.2014	8 200,- Kč
ŘÍM - FLORENCIE - ASSISI	24.09.2014 - 30.09.2014	8 600,- Kč
SANTIAGO DE COMPOSTELA na podzim	28.09.2014 - 11.10.2014	10 490,- Kč
"Dušičková pouť" na Svatém Hostýně	11.10.2014	200,- Kč
IZRAEL - Svatá země 9 dnů - poutní	12.11.2014 - 20.11.2014	19 600,- Kč

Tab. 6.2 Zájezdy CK Miklas Tour [9]

6.5 CK Palomino

Tuto cestovní kancelář najdeme v Praze 4, u nich oblíbené zájezdy jsou např. poutní cesty do Izraele, Egypta, Jordánska, Lurd, Santiaga de Compostely a Říma. Můžeme se s nimi vydat také do Turecka, kde nás seznámí s biblickými místy na tomto území a na Maltu. Na přání svých klientů zařadili do nabídky leteckou pouť do Fatimy.

Na ukázkou jsem vybrala zájezd: Portugalsko – Fatima – Santiago de Compostela. Zájezd se koná v termínu od 24. 10. 2014 – 31. 10. 2014

Program:

1. den: odlet z Prahy v podvečerních hodinách, přilet do Lisabonu, transfer na ubytování do Fátimy, ubytování, nocleh.
2. den: Fátima - nejvýznamnější poutní místo Portugalska, Křížová cesta, návštěva domů pasácků, individuální program, účast na modlitbě Růžence, večere, nocleh.
3. den: Lisabon - katedrála, hrad sv. Jiří, rodný dům sv. Antonína, panteon sv. Engrácie, diamantový dům, chrám sv. Vincence, klášter sv. Jeronýma postavený na příkaz krále Emanuela I. v manuelském slohu, večere, nocleh.
4. den: Fátima - Igreja da Santissima Trindade – poutní bazilika z roku 2007, novoklasicistní bazilika s ostatky vizionářů Jacinty, Lucie a Františka, večere, nocleh.
5. den: po snídani odjezd do Santiaga de Compostely, prohlídka historického centra, ubytování, večere, nocleh.

6. den: Santiago de Compostela - mše svatá, návštěva katedrálního muzea a klenotnice, dokončení prohlídky historického centra, ubytování, večeře, nocleh.
7. den: po snídani odjezd do univerzitního města Coimbra, prohlídka historické části města, návštěva kláštera spjatého s životem sestry Lucie dos Santos, návrat do Fátimy, modlitba Růžence, večeře, nocleh.
8. den: snídane, v dopoledních hodinách odjezd na letiště do Lisabonu, přilet do Prahy v podvečerních hodinách.

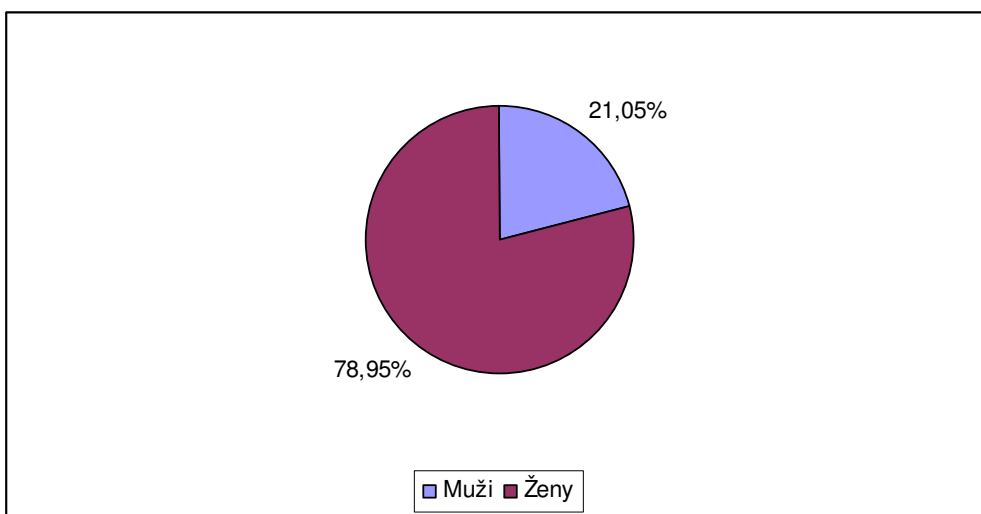
Cena je 17.900,- Kč a zahrnuje letenku Praha – Lisabon – Praha, letištní poplatky, 7x ubytování ve 2 – 3 lůžkových pokojích s polopenzí, transfery, autobusovou dopravu po Portugalsku a Španělsku, pojištění a průvodce. Cena nezahrnuje vstupy, proto si musíme připravit cca 35 EUR. [10]

7 Průzkum názorů účastníků cestovního ruchu

Ke zjištění názorů respondentů jsem provedla dotazníkové šetření formou zaslání dotazníků na sociální síti a po e-mailu. Průzkum obsahuje celkem 11 otázek. Vyplněno bylo 57 dotazníků.

Otázka 1. Pohlaví

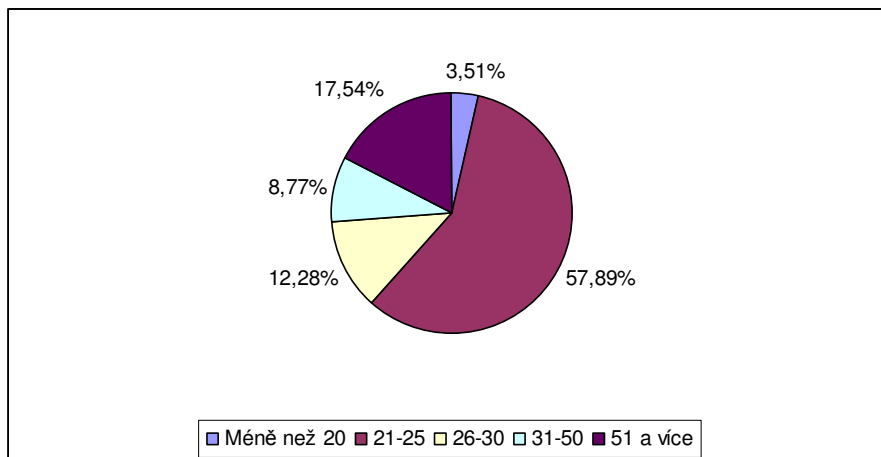
Struktura dotazníků podle pohlaví je nevyrovnaná, 78,95 % dotazovaných tvořily ženy a 21,05 % tvořili muži.

Graf 7.1 Pohlaví

Otázka 2. Váš věk?

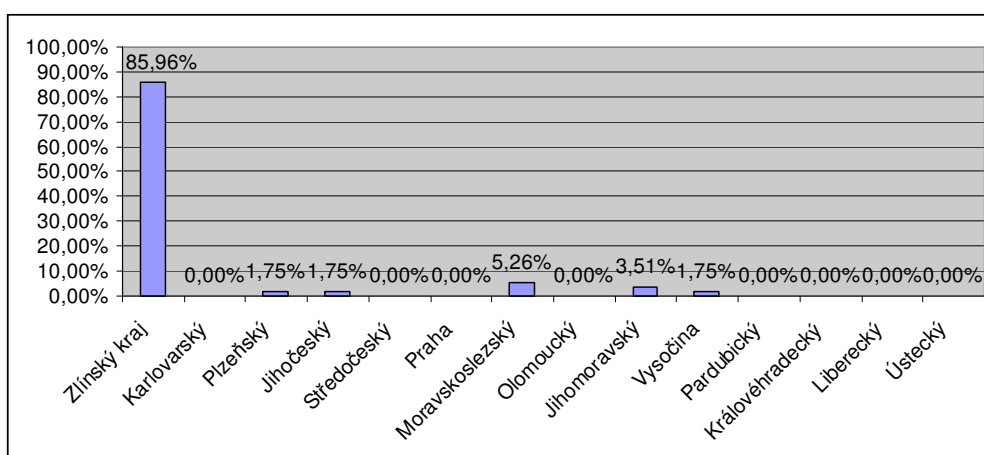
Největšího podílu 57,89 % dosáhla skupina ve věku 21 – 25 let. Dále převažovali respondenti ve věku 51 a více, patřilo sem 17,54 % respondentů, v kategorii 26 - 30 let bylo 12,28 %, v kategorii 31 – 50 let bylo 8,77 % a v kategorii méně než 20 let bylo pouze 3,51 %.

Graf 7.2 Věk

Otázka 3. Ve kterém kraji bydlíte?

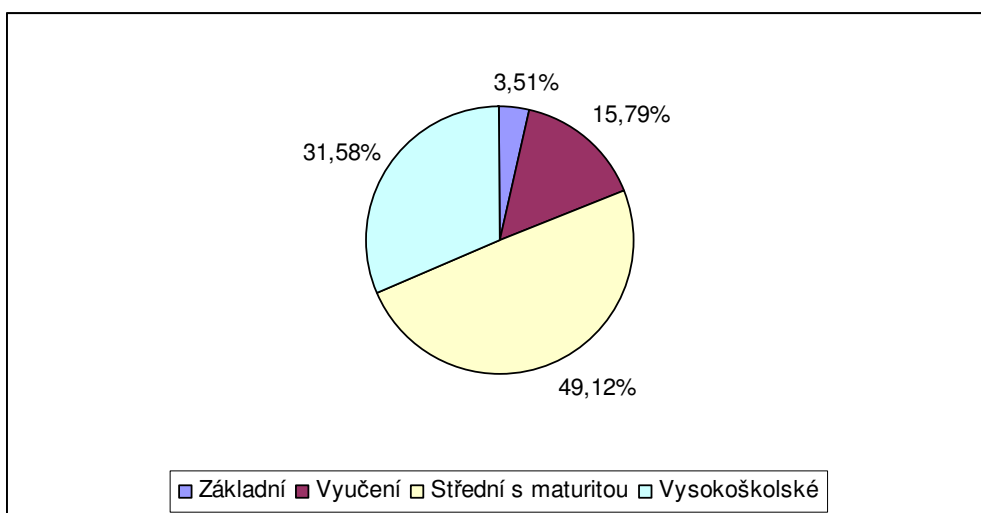
Nejvíce odpovědí bylo ze Zlínského kraje, a to 85,96 %, respondentů z Moravskoslezského kraje bylo 5,26 %, z Jihomoravského kraje 3,51 % a z Plzeňského, Jihočeského a z Vysočiny shodně po 1,75 %. Z kraje Karlovarského, Středočeského, Prahy, Olomouckého, Pardubického, Královéhradeckého, Libereckého a Ústeckého se nezúčastnil nikdo.

Graf 7.3 Ve kterém kraji bydlíte?

Otázka 4. Jaké je Vaše vzdělání?

Nejvíce respondentů má střední vzdělání s maturitou 49,12 %, dále vysokoškolské 31,58 %, 15,79 % respondentů je vyučeno a 3,51% respondentů má základní vzdělání.

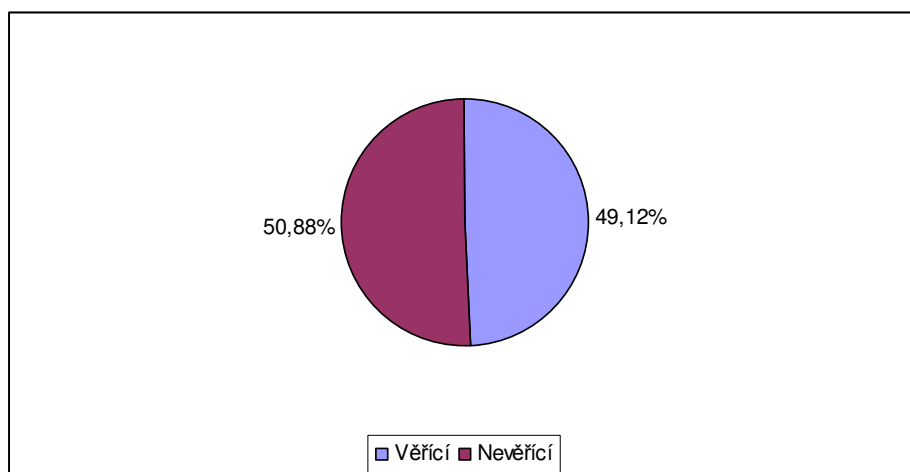

Graf 7.4 Jaké je Vaše vzdělání?

V této části jsem se dotazovala na konkrétní otázky spojené s náboženskou turistikou.

Otázka 5. Jste věřící?

49,12 % respondentů uvedlo, že jsou věřící, avšak 50,88 % respondentů uvedlo, že jsou nevěřící.

Graf 7.5 Jste věřící?

Otázka 6. Pokud jste uvedli ano, jaké náboženství vyznáváte?

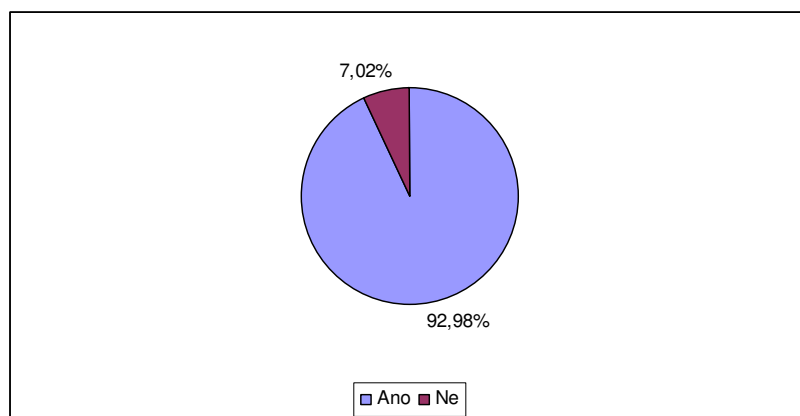
Další byla otevřená otázka, kterou respondenti vyplnili, pokud u předchozí otázky odpověděli ano. Nevyplnilo jich mnoho. 24 respondentů uvedlo jako náboženství křesťanství, 1 respondent uvedl jako náboženství alternativní – věří na posmrtný život a duše, které nás obklopují, další uvedl jako náboženství Theosofii a 2 respondenti uvedli, že věří, ale k žádnému náboženství se nepřiklání.

	Počet odpovědí
Římskokatolické	24
Alternativní	1
Theosofie	1
Žádné	2

Tab 7.1 Náboženské vyznání

Otázka 7. Navštívili jste někdy náboženskou památku?

Další otázkou bylo, zda respondenti navštívili nějakou náboženskou památku, jako kostely, synagogy, poutní místa aj. Více jak 92,98 % uvedlo, že někdy takovou památku navštívili a 7,02 % uvedlo, že nenavštívilo.

Graf 7.6 Navštívili jste někdy náboženskou památku?

Otázka 8. Pokud jste uvedli ano, tak kde?

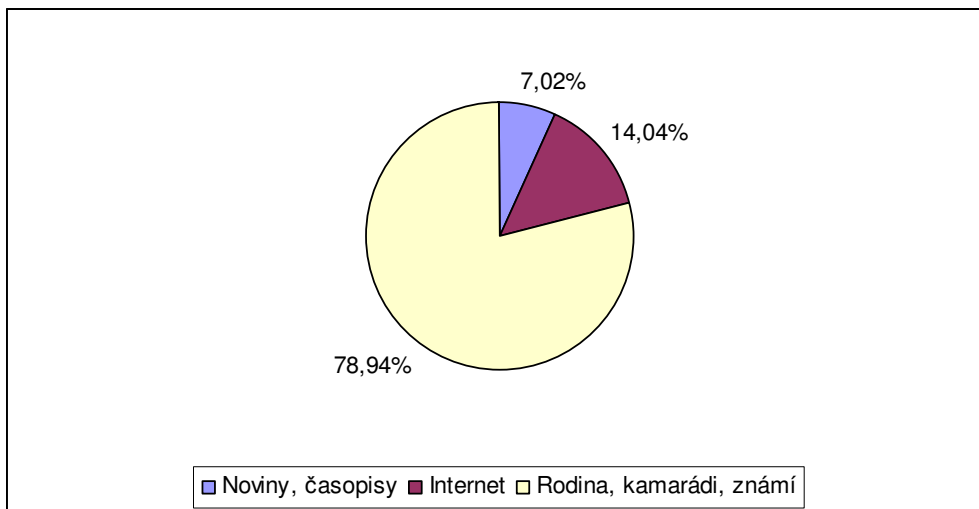
Další otázka byla otevřená, pokud v předchozí otázce respondenti uvedli odpověď ano. Respondenti měli konkrétně uvést, jaké místo navštívili. Nejvíce odpovědí měl Velehrad, dále Praha (nejčastěji chrám sv. Víta), Svatý Hostýn, Svatý Kopeček, a zahraničí.

Navštívené místo	Počet odpovědí
Velehrad	20
Praha	16
Svatý Hostýn	15
Svatý Kopeček u Olomouce	15
Zahraničí	15
Olomouc	4
Kroměříž	3
Zelená Hora	3
Kurná Hora, Telč, Sv. Hora u Příbrami	1

Tab 7.2. Navštívená náboženská místa

Otázka 9. Jak jste se o této památce dozvěděli?

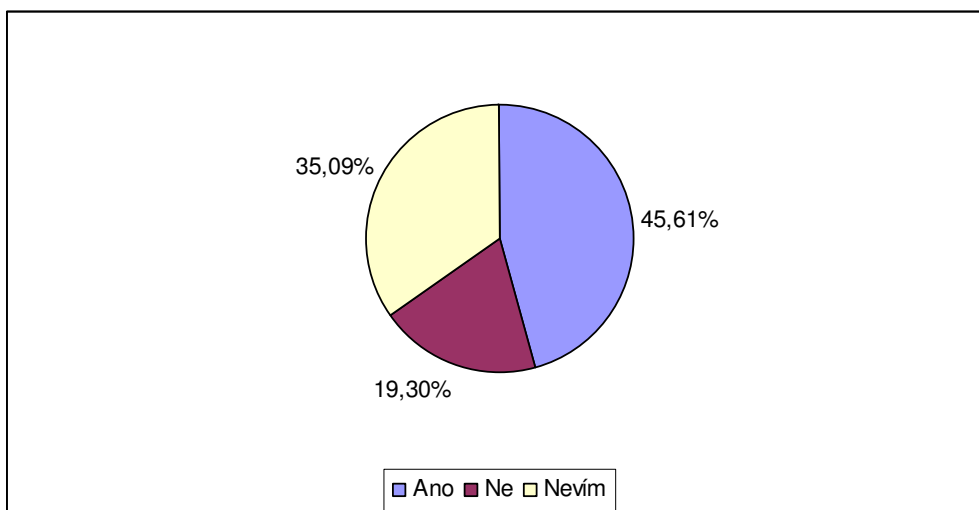
Následující otázkou bylo, jak se respondenti o těchto památkách dozvěděli. 78,94 % uvedlo, že se to dozvěděli od rodiny, kamarádů a známých, 14,04 % se o takové památce dozvědělo z internetu a 7,02 % se o těchto památkách dozvědělo z novin a časopisů.

Graf 7.7 Jak jste se o této památce dozvěděli?

Otázka 10. Myslíte si, že jsou tyto památky dobře propagované?

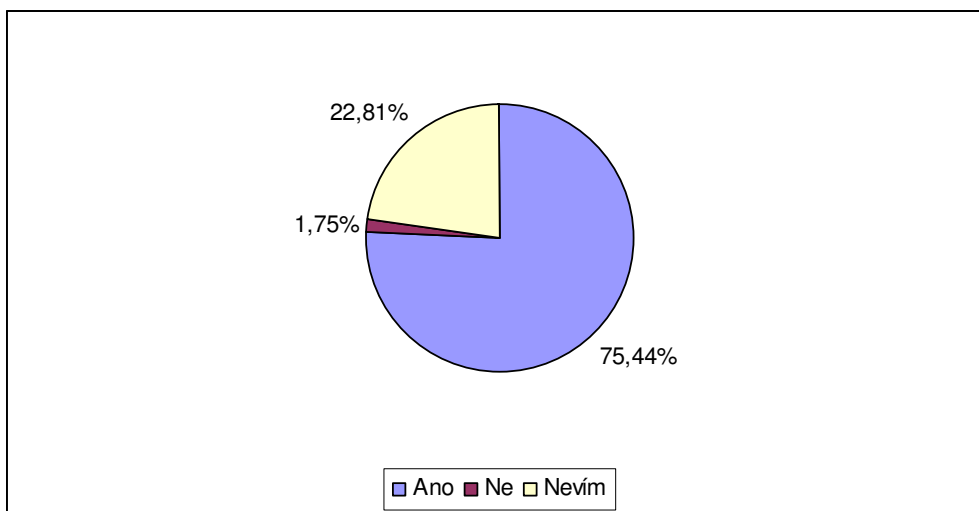
Dále mě zajímalo, zda si respondenti myslí, zda jsou tyto památky dobře propagované. 45,61 % uvedlo, že ano. 35,09 % neví a 19,30% odpovědělo, že tyto památky dobře propagovány nejsou.

Graf 7.8 Myslíte si, že jsou tyto památky dobře propagované?

Otázka 11. Navštívili byste takovou památku ještě jednou?

Moji poslední otázkou bylo, zda by tuto památku navštívili ještě jednou. 75,44 % uvedlo, že by takovou památku ještě jednou navštívilo, 22,81 % neví a pouze 1,75 % uvedlo, že by takovou památku už nenavštívili.

Graf 7.9 Navštívili byste takovou památku ještě jednou?

7.1 Shrnutí průzkumu

Díky průzkumu jsem zjistila, že respondentů bylo více nevěřících než věřících. I když většina navštívila některou náboženskou památku. V České republice se nachází mnoho náboženských objektů, avšak tento potenciál nedokáže v cestovním ruchu prodat. Velkým přínosem pro rozvoj této turistiky by bylo spojit ji i s jinými doprovodnými akcemi, např. se sportovní akcí. Většina turistů spojuje prohlídku náboženských památek s prohlídkou města, kde se tato památka nachází. Je škoda, že méně známé památky znají lidé, kteří žijí pouze v jejich okolí.

Doporučila bych tyto památky více propagovat, např. pomocí billboardů, letáček a pomocí internetu, a tím by se zvýšilo podvědomí o takové památce. Nebo jak jsem již zmínila u takovéto památky udělat doprovodnou akci, např. Putování Velehradem na kolech, kdy by účastníci mohli vyrazit na kole po cyklostezkách, které vedou na Velehrad, navštívit archeoskanzen Modrá a sladkovodní a botanickou expozici, které se nachází v jeho okolí. Určitě by taková akce přitáhla zájem nejen věřících.

8 Závěr

Náboženská turistika je u nás i ve světě poměrně oblíbená. Tisíce lidí ročně míří k poutním místům, aby zde načerpali novou sílu a vyslovili svou modlitbu. Jedná se o vztah nejen k Bohu, ale také ke kultuře, architektuře a kulturnímu dědictví. Vývoj těchto poutních míst nebyl jednoduchý. V prvních stoletích lidé museli navštěvovat poutní místa především v zahraničí. Ale na Moravě si také našly své místo, a to s příchodem věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

Ve světě i v České republice najdeme mnoho náboženství, a tím i církví, nejznámější u nás jsou: Římskokatolická církev, ke které se hlásí nejvíce lidí v ČR, druhou největší církví u nás je Českobratrská církev evangelická. Poměrně velké zastoupení má i Federace židovských obcí. Na Moravě najdeme nejvíce věřících lidí v ČR.

V dnešní době mnoho lidí věřit přestává, přesto, dle mého názoru, se bude náboženská turistika i za těchto nepříznivých podmínek nadále rozšiřovat, protože představuje příjemnou dovolenou s poznáním historie a krásy poutních míst. Zvláště na Moravě je mnoho poutních míst a náboženských památek, které stojí za vidění, kromě toho tady najdeme spoustu folklorních tradic, které mají své nezastupitelné místo a jistě budou dalším lákadlem pro navštívení Moravy, a tím i významných poutních míst, které se zde nacházejí. V mé práci jsem se zaměřila i na cestovní kanceláře, které nabízí občanům možnost poznávat poutní místa nejen v zahraničí, ale i u nás. Tyto CK nejsou příliš známé, proto si myslím, že by se měly více propagovat, aby vzrostl počet návštěvníků náboženské turistiky. I když nabízejí spoustu zájezdu s danou tematikou, zaměřují se především na zahraničí, což je škoda, a myslím si, že by měli nabízet více zájezdů po ČR, především na Moravu. Určitě by rodiny s dětmi, věřící nebo jiní uvítali strávit příjemný den na některém poutním místě, kde naleznou klid a mír a poznají kulturu a krásu těchto památek.

Pevně věřím, že tyto památky neztratí svůj význam a budou i nadále hojně navštěvovány, jelikož představují historii a jsou spojeny s významnými událostmi, které v dnešní době jen těžko nalezneme.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- [1] ČERNÝ, Jiří. *Poutní místa jihozápadní Moravy*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2005. ISBN 80-86559-15-7
- [2] DIBELKOVÁ, Irena. *Poutní místa na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2005. ISBN 80-7033-875-X.
- [3] HESKOVÁ, Marie et al. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- [4] ROZKOŠNÁ, Blanka a Pavel JAKUBEC. *Židovské památky Čech*. Brno: ERA, 2004. ISBN 80-86517-64-0
- [5] VEČEŘOVÁ, Petra. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2009. ISBN 978-80-7376-142-4

Internetové zdroje

- [6] Atlas Česka. *Židovský hřbitov v Uherském Ostrohu* [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://www.images.atlasceska.cz/images/pamatky/velka/17036/v34521_Zidovsky-hrbitov-Uhersky-Ostroh.jpg
- [7] Beskydy. *Poutní místo Svatý Hostýn* [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://zajimavosti.beskydy.cz/content/zlinsko-hostynske-vrchy-historicke-zajimavosti-cirkevni-stavby-sakralni-objekty-poutni-misto-svaty-hostyn.aspx>
- [8] CK Hladký. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.veligrad.cz/>
- [9] CK Miklas Tour. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.miklastour.cz/index.php>
- [10] CK Palomino. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://palomino.cz/>
- [11] CK Voma. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.ckvoma.cz/cz/>
- [12] CZECHTOURISM. *Charakteristika a význam cestovního ruchu* [online]. [cit. 2013-03-05] Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
- [13] Evangelická církev [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/>
- [14] Federace židovských obcí [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.fzo.cz/>
- [15] Foto Mapy. *Synagoga v Uherském Hradišti* [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://im.foto.mapy.cz/pub/big/000/041/000041117_0c78e7

- [16] G deník. *Podvodní tunel*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://g.denik.cz/62/99/101-sladkovodni-botanicka-expozice-modra-tunel-041212_denik-380.jpg
- [17] Katolická církev v České republice. [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/>
- [18] Město Uherský Brod. *Židovský hřbitov* [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/Public/Images/User/29/nov%C3%BD%20%C5%BEidovsk%C3%BD%20h%C5%99bitov.JPG>
- [19] Náboženství v Česku. *Sčítání v roce 2011* [online]. [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD_v_%C4%8Cesku
- [20] Političtí vězni. *Socha Panny Marie*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://www.politictivezni.cz/obrazky/velke/hostyn-2012-06_201209192203112.jpg
- [21] Poutní místa v ČR. *Svatý Hostýn* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.poutnimistacr.cz/poutni-mista/svaty-hostyn.html>
- [22] Pravoslavná církev [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://pravoslavnacirkev.cz/>
- [23] Rodinné výlety. *Svatý Kopeček u Olomouce*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.rodinnevylety.cz/wp-content/uploads/2007/01/svatykopecek1.jpg>
- [24] Svátý Hostýn [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.hostyn.cz/_poute_14.htm
- [25] Výletníček. *Archeoskanzen Modrá* [online]. [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://vyletnicek.cz/tipy-na-vylety/archeoskanzen-modra.html>
- [26] Svátý Kopeček u Olomouce [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.svaty-kopecek.cz/>
- [27] Sůvička. *Radhošť*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.suvicka.cz/wp-content/Kaple-svat%C3%A9ho-Cyrila-a-Metod%C4%Bje-Radho%C5%A1%C5%A5.jpg>
- [28] Turistika. *Lapidárium*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://foto.turistika.cz/foto/14738/23405/full_28bfe3_f_normalFile23-velehrad-lapidarium.jpg
- [29] Turistika. *Židovský hřbitov v Uherském Hradišti* [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://foto.turistika.cz/foto/14738/87241/lrg_838346_full_a8d2a0_.jpg
- [30] VeligradTour. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.veligrad.cz/>
- [31] Východní Morava. *Svatý Hostýn*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/akce/13225/cms/16410/element/71748/download>
- [32] Základní škola pod Vinohrady. *Archeoskanzen Modrá*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.zsvin.cz/clanek-img/clS-1335984621.JPG>

- [33] Základní škola Rokytnice. *Mapa náboženství*. [online]. [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://www.zsrokytnice.cz/lide/vira/obr2.jpg>
- [34] Zlínský kraj. *Velehrad*. [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/foto/clanky/1389/bl-002.jpg>

Seznam zkratk

aj. – a jiné

apod. – a podobně

CR – cestovní ruch

ČR – Česká republika

např. – například

obr. – obrázek

P. - Panna

pol. – polovina

popř. – popřípadě

r. – rok

resp. – respektive

stol. – století

tab. - tabulka

tj. – to je

Seznam obrázků

Obr. 1.1	Mapa náboženství ve světě, s. 6
Obr. 3.1	Podíl věřících obyvatel podle krajů, s. 13
Obr. 5.1	Velehrad, s. 21
Obr. 5.2	Lapidárium, s. 21
Obr. 5.3	Archeoskanzen Modrá, s. 22
Obr. 5.4	Svatý Hostýn, s. 24
Obr. 5.5	Socha Panny Marie s ježíškem, s. 24
Obr. 5.6	Svatý Kopeček u Olomouce, s. 25
Obr. 5.7	Rožnov pod Radhoštěm, s. 26
Obr. 5.8	Synagoga v Uherském Hradišti, s. 28
Obr. 5.9	Pomník zaniklého hřbitova, s. 28
Obr. 5.10	Židovský hřbitov, s. 29
Obr. 5.11	Židovský hřbitov, s. 29

Seznam grafů a tabulek

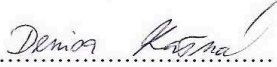
Graf 7.1	Pohlaví, s. 35
Graf 7.2	Věk, s. 35
Graf 7.3	Ve kterém kraji bydlíte?, s. 36
Graf 7.4	Jaké je Vaše vzdělání?, s. 36
Graf 7.5	Jste věřící?, s. 38
Graf 7.6	Navštívili jste někdy náboženskou památku?, s. 38
Graf 7.7	Jak jste se o této památce dozvěděli?, s. 39
Graf 7.8	Myslíte si, že jsou tyto památky dobře propagované?, s. 39
Graf 7.9	Navštívili byste takovou památku ještě jednou?, s. 40
Tab. 6.1	Zájezdy CK Hladký, s. 31
Tab. 6.2	Zájezdy CK Miklas Tour, s. 33
Tab. 7.1	Náboženské vyznání, s. 37
Tab. 7.2	Navštívená náboženská místa, s. 39

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3)
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 9. 5. 2014

.....
Jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Kontakty cestovních kancelář

Příloha 1

Dotazník

Dobrý den,

chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma Náboženská turistika a její možnosti na Moravě. Zabere Vám to jen pár minut.

Děkuji za Váš čas a vyplnění ankety.

1. Pohlaví

- Žena
- Muž

2. Věk

- Méně než 20
- 21 – 25
- 26 – 30
- 31 – 50
- 51 – výše

3. Z kterého kraje pocházíte?

- Zlínský
- Moravskoslezský
- Olomoucký
- Jihomoravský
- Vysočina
- Pardubický
- Královéhradecký
- Liberecký
- Ústecký
- Karlovarský
- Plzeňský

- Jihočeský
- Středočeský
- Praha

4. Vzdělání

- Základní
- Vyučen/a
- Středoškolské s maturitou
- VŠ

5. Jste věřící?

- Ano
- Ne

6. Pokud jste uvedli ano, jaké náboženství vyznáváte?

7. Navštívili jste někdy náboženskou památku? (kostely, synagogy, poutní místa, aj.)

- Ano
- Ne

8. Pokud jste uvedli ano, kde?

9. Jak jste se o této památce dozvěděli?

- Od rodiny, kamarádů, známých
- Z novin, časopisů
- Z internetu

10. Myslíte si, že jsou tyto památky dostatečně propagované?

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Navštívili byste takovou památku ještě jednou?

- Ano
- Ne
- Nevím

Příloha 2

Kontakty cestovních kanceláří

CK Veligrad Tour

Mariánské náměstí 122
686 01 Uherské Hradiště
E-mail: veligrad@veligrad.cz
Tel: 572 510 045
www.veligrad.cz

CK Hladký

Karolíny Světlé 962/18
628 00 Brno – Líšeň
E – mail: ckhaldky@ckhladky.cz
Tel: 544 211 192
www.ckhladky.cz

CK Voma, s. r. o.

Havlíčkovo nábřeží 1,
674 01 Třebíč
E- mail: ckvoma@ckvoma.cz
Tel: 568 821 115
www.ckvoma.cz

CK Miklas Tour

Pešínova 21
796 01 Prostějov
E – mail: miklastour@miklastour.cz
Tel: 582 338 411
www.miklastour.cz

CK Palonimo

V Rohu 725/12

142 00 Praha 4

E – mail: palomino@volny.cz

Tel: 244 404 239

www.palonimo.cz